

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . . K 40.—
za en mesec 3.50
za Nemčijo celoletno . . . 45.—
za ostalo inozemstvo . . . 50.—

V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej . . . K 38.—
za en mesec 3.—
v upravi prejemajo mesečno . . 2.50

Sobotna izdaja:
za celo leto K 8.—
za Nemčijo celoletno . . . 10.—
za ostalo inozemstvo . . . 13.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostolpna petlirvsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat po 50 v
za dva- in večkrat . . . 45,,
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:
Enostolpna petlirvsta K 1.—
izbija vsak dan izvenredno delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ovrške 26.511, bezn.-hero. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 50.

Slavnosti v Pragi.

Praga, 19. maja 1918.

Shod slovanskih politikov.

Dne 17. t. m. se je začelo zborovanje slovanskih politikov, ki ga je sklicalo predsedstvo Češkega svaza. Po otvoritvenem govoru dr. Kramář-a so se oglašali zastopniki raznih narodov. Govorili so razni češki govorniki, hrvatski in srbski zastopniki iz banovine, Hrvati in Srbi iz Bosne, govoril je zastopnik Ukrajincev ter trentinski poslanec Conci. V imenu Slovencev se je oglašil urednik Smodej, ki je izjavil:

Borba za slovenski Korošan je borba za — vse!

Koroška je zibel slovenstva, kjer smo pred 500 leti še ustoličevali svoje kneze v slovenskem jeziku. Ravno tam je zamrl slovenski glas. Z družinimi močmi skrbimo, da ta usoda ne zalene ostalega dela koroških Slovencev in za njimi drugih Jugoslovancev. Kdor brani koroški Slovenci severno in z nami vred Slovenci iz Štajerske, Kranjske, Goriške in Primorske, ako slovesno izjavljam, da se bomo koroški Slovenci rano ob rami z njimi borili proti vsem neopravičnim aspiracijam tudi na vseh drugih frontah.

Vsem Slovanom, kateri so po svojih odličnih močeh tukaj zastopani, sliče v imenu stodvajset tisoč koroških Slovencev s Petrom Zrinjskim: Se viruj Nimeu kao zimsku suncu! Le i lastni moči, značajnosti in vzajemnosti vseh je vseh rešitev!

Po zborovanju je prebral poslanec Šoukup naslednji komunike, ki ga je sestavil redakcijski odbor:

O priliki slavnosti Narodnega divadla so se zbrali 17. majnika 1918 predstavitelji in zastopniki kulturnih slovanskih zavodov, ki trpe stoletja pod pritiskom tuje nadvlade in so iklenili soglasno vse, kar je v njihovi noči, da bi vstali njihovi narodi iz te strašne vojne osvoboditi in se dvignili na podlagi prava samoodločevanja k novemu svobodnemu življenju v lastnih samostojnih državah.

Prepričani so, da bo lepša bodočnost naših narodov zgrajena in za vedno zasigurana na trdnih temeljih svezne demokracije, le v resnični in popolni ljudski vladi med narodi in na podlagi splošne mednarodne zveze, ki jo sonela na svetovnem razsodišču.

Odklanjajo najodločnejše vse porodbe med državami, ki niso potrjene od proste volje naroda. Prepričani so, da more biti mir, po kojem hrepene vse nemokratice stranke in vsi narodi sveta, pravičen in trajen samo takrat, če bo osvobodil svet od v sedanjih dobitenastitnih nadvlade naroda nad narodom in omogočil, da si narodi sami uredijo v obrambi pred grožnjami imperijalizma svoje odnose na podlagi svobodnih prav in v svobodnem sporazumljenju od naroda do naroda. Sklenili so uporabiti solidarno vse svoje lelo v prepričanju, da morajo v teh tednih dneh svojih narodov trdno stati drug za drugega, da pomeni zmaganega tudi zmago drugih in da ne ži vse delo samo lastnemu narodu,

marveč se vrši v interesu vsega človeštva in podpira stremjenja vse civilizacije, da bi ljudstvo po skušnjah te vojne, ki nima primere, trajno in za vedno prišlo iz stoletnega mednarodnega nasilja in moritve do nove velike dobe vlade mednarodnega prava, po bratenja med enakopravnimi narodi, splošne enakosti in pravega ljudskega življenja.

Sestanek žena.

Popoldne se je ob 3. uri vršil ženski shod v Reprezentacijskem domu praške občine. Izmed Slovencev so bile navzoče gospa dr. Tavčarjeva, gospodična Cilka Krekova, gospa dr. Novakova, g. Medenova, gospodične Modiceve, Hribarjeve, Zakrajškova, Trtnikova, Dolenčeva in mnoge druge. Sestanka so se udeležile tudi Srbkinje, Hrvatice, Poljakinja, zelo mnogo Slovakinj in Čehinj. V imenu Slovencev sta govorili gđ. Cilka Krekova in gđ. Karla Modiceva. Gospa dr. Tavčarjeva je prebrala ob sklepu resolucijo:

Ob teh slavnostnih dneh smo se sešle českoslovaške, jugoslovanske in poljske žene, da bi ob spominu polaganja temeljnega kamena Narodnega divadla kraljestva Češkega, ki ni le kulturnega, ampak pred vsem narodnega pomena, zatrdile med seboj svojo slogo, vzajemnost in enotnost. Leta 1868., ko je bil postavljen temeljni kamen Narodnega divadla, se je bojeval češki narod proti centralistični vladi in je zahteval s prvo državnoopravno deklaracijo samostojnost svojega bratstva. Danes po petdesetih letih v težjih okoliščinah, sredi krvave vojne, v katerih se bo odločilo tudi o njegovi usodi, ima pogum, da zahteva več: popolno samostojnost ne samo kraljestva češkega, ampak vseh slovanskih narodov, vseh tlačenih narodov.

Sestanek časnikarjev.

Ob istem času se je vršil v hotelu pri »Zlati Gosi« shod slovanskih časnikarjev. Izmed Slovencev so bili navzoči vikar Smodej, dr. Kramer in dr. Čok. Oglašali so se zastopniki vseh slovanskih narodov s kritiko odredb, pod katerimi morajo trpeti sedaj slovanski časopisi. Sklenila se je obširna resolucija, v kateri časnikarji protestirajo proti cenzorski praksi, ki pod izgovorom »vojaških interesov« in takozvanega »javnega reda« zatira vsako, tudi najmirnejšo kritiko vladnih odredb; zahtevajo več rotacijskega papirja za časopise; protestirajo proti osebnim persekucijam, s katerimi nadlegujejo slovanske časnikarje; protestirajo proti temu, da se prepoveduje uvoz tujega tiska do Cislitanije, ker ta prepoved ne velja sicer za ostale evropske države; pozivajo vse slovanske časnikarje, naj naberejo ves material, ki se tiče persekucij slovanskih listov v Avstriji.

Resolucija se končuje z besedami:

»Dvigamo roke in se obvezujemo s slovesno in nepreklicno obljubo! Vse, kar imamo, in kar je v naši moči in zmoglosti, posvečujemo osvoboditvi vseh narodov in zgradbi države združenega naroda českoslovaškega, države združenega naroda jugoslovanskega in države združenega naroda poljskega.«

Slavnostna akademija.

Zvečer se je vršila v dvorani Reprezentacijskega doma slavnostna akademija na čast slovanskih gostov. Sodelovala je češka filharmonija, pevka gđ. Destinová in igralce Narodnega divadla Voján. Filharmonija je igrala Smetanove skladbe, med drugim tudi njegovo »Vltavo«, ki je bila igrana s tako preciznostjo in umetniško dovršenostjo, da občinstvo s pritrjevanjem ni hotelo nehati, dokler je ni ponovila. Voján je deklamiral pesmi raznih slovanskih narodov. Vrhunec akademije je tvorilo petje gđ. Destinove, ki jo je občinstvo v pravem pomenu besede obsulo s cvetjem. Ko je končala s

pesmijo »Kde domov muje«, se navdušenje ni hotelo poleči. Občinstvo ni hotelo iz dvorane, dasi je bilo že pozno. Vse je obsedelo. Oglašili so se razni govorniki, tako politiki dr. Kramář, Tresič-Pavičić, Klofáč, Staněk itd. Med odmorom je slovanske goste sprejel praški župan dr. Groš, odgovoril mu je zagrebški župan dr. Srkulj, ki se je zahvaljeval dr. Grošu za velikodušno gostoljubje, s katerim je sprejela Praga svoje goste ter zatrjeval, da ostanejo Jugoslovanci ti dnevi v Pragi nepozabni.

V soboto dopoldne so si jugoslovanski gostje ogledovali razne banke ter velikansko tiskarno »Narodne politike«.

Izlet v Zbraslavo.

Dne 18. t. m. popoldne smo izleteli v Zbraslavo, kamor nas je povabil veleindustrijalec in vlastin gospod Cyril Barton. (Imenovani je potomec revnega svojega deda, ki si je z rokami služil kruha kot tkalec, a sedanjí vnuk se je vsled podjetnosti svojih prednikov in svoje povzpel do sedanjega veleblagostanja.) Odpeljali smo se s parnikom po Vltavi. Češki narod nas je spet pospremil do ladje — in ko so zasumeli valovi pod gonilnimi kolesi, so se spet zganile tisočere in tisočere roke z lepimi bregov ob reki in nam mahljale pozdrave. Nismo niti slutili, ko je bil ta izlet nenadno prirejen, da bi oba bregova Vltave hipoma oživila: vsepovsod — po vrtovih, iz oken, iz vasic in kopališč, z ladje in čolnov — vsepovsod zastave in zastavice, vsepovsod pozdravi. Po suhem smo opazili kot spremljajočo siražo kolezarje, ki so sledili parniku. Z ladje so pa donele pesmi: Lepa naša domovina, Slovenec in Hrvat, Po jezeru itd. Po dveurni vožnji smo dospeli v Zbraslavo. Vse mesto je bilo zbrano na obrežju. Postavljen je bil slavalok z napisom: Vitame Vas — in žvela Jugoslavija. Pod slavalokom se je zbrala reprezentanca gostov, katere je pozdravil mestni tajnik Eger, starosta Nebesky, za kar sta se zahvalila g. dr. Novak in poljski pisatelj Kasprovic. Nato smo šli gostje skozi špalir občinstva skozi mesto na krasno grajščino Bartonovo. Ta grajščina — lovski grad čeških kraljev — je bila pred nekaj leti odkupljena iz lasti Nemca in tako prešla ta krasna zgodovinska stavba v roke iskrenega Čeha. Po ogledu grajščine smo posedli v senčnih vrtilih in alejih, in dekleta v pestrih narodnih nošah so postregle izletnikom z krepčili. Z balkona nas je prisrčno pozdravil gospodar — vitez Barton. Govorjenih je bilo še mnogo prisrčnih govorov — slovanske pesmi so donele izpod duhtečih lip, da je le prehitro ubežal — kot hip — čas dveh ur in smo se vrnili na parnik. In spet nove slike! Po Vltavi so švigali korabeljčki kluba veslarjev; kot ribice so bliskoma drsli in se upostavili ob našem parniku in nam vso pot kosajoč se z ladjo delali špalir na vodi. — Nam je srce zastajalo čuda, kako brez šuma, kako brez agitacij je — kakor spontano češki narod — v nedosegljivi navdušeni gostoljubnosti brez najmanjšega nereda prirejal vsak hip nove ovacije svojim jugoslovanskim gostom. To je tako visoko kulturno, tako železno discipliniran narod, da mu je velika, prava materinska bodočnost za manjše slovanske narode zagotovljena. Večer se je zaključil s prijateljskim sestankom, ki so ga priredili češki umetniki jugoslovanskim gostom.

V Hanavskem paviljonu

na Letni so priredili češki umetniki zabavni večer gostom. Tam je čital g. Dobrovolny slovanske pesmi, gđ. Gerbičeva pa zapela nekaj narodnih pesmi, ki so vzbudile mnogo zanimanja in odobravanja.

Policijske odredbe.

S tem prisrčnim večerom je bil ciklus jubilejnih slavnosti završen. Na tem večeru se je pa hipoma raznesla vest o policijskih odredbah: »Vsako zbiranje v grupah je prepovedano, jugoslovanska mladina naj čim prej zapusti Prago, »Narodni Listy« pa da so ustavljeni.« Po tolikem prisrčnem navdušenju, po tako krasnem narodnem prazniku so te odredbe bile ne-

kaj takega, da smo gosti čakali: Kaj sedaj? In tu se je spel pokazala čudovita kulturna disciplina velikih Čehov: Stoičen mir — nobenih izgrediv — pa tudi ne najmanjšega strahu: Mir — samozavestni mir. Tak narod ima veliko bodočnost!

Veliki trg pred hotelom »Zlate goši«, kjer so stanovali Jugoslovanci, je bil zastavljen s policijskim kordonom. Občinstvo je stalo po stranskih ulicah posamez in je spremljalo goste, ki so se vračali v svoj hotel. Doživeli smo gniljive prizore prisrčnosti in vzajemnosti. Ko so prišle Slovenke v narodni noši, so pristopile k njim preproste Pražanke, jih objemale in razvil se je tak razgovor: »Kaj greste?« — »Domov.« — »Zakaj?« — »Moramo.« — »Nič ne de. Pojdite, a povejte doma, da Vas imamo radi, in pridite zopet, kadar bomo svobodni!«

Vrnitev v domovino.

V nedeljo ob 10. se je odpeljala večina gostov na jug. In potoma — kako prisrčno slovo. Na vseh čeških postajah vse polno naroda, šopkov je deževalo v vagonih, godbe so igrale, pesmi donele. — Čehi so se solzili, nam so bile oči rosne. Nismo mogli drugače, kot da smo se še enkrat na zadnji postaji brzozjavno zahvalili in poslavili od predragih bratov Čehov. Brzozjavka se glasi: »Odhajajoč s češke zemlje, še enkrat hvaležni pozdrav. Bratska vez od Krkenošev do Adrije je nerazrušna. Ne zdrobi je nobena sila. Živela, zlata mati Praga. Odhajamo in ostajamo pri Vas. Naprej, zastava slave! — Dr. Tavčar. Dr. Srkulj.

Zares — ostati mora naš jug pri Čehih v šoli: češko delo, češka obrt, trgovina, češka ljubezen in edinstvo za narodno delo, njih nepopisno — a tako trezno navdušenje, taka nedosežna disciplina, železna volja in vsrzanost, gostoljubnost in požrtvovalnost najodličnejših oseb za jugoslovanske goste, nikdar pozabljena hvaležnost vsem buditeljem in delavcem za domovino: V tem ostanimo pri njih.

Persekucije.

Iz Prage se je poročalo 18. t. m. uradno: Dogodki državi sovražnega, da veleizdajalskega značaja, ki so se godili med tridnevni slavjem petdesetletnega obstojnega jubileja češkega deželnega in narodnega gledališča, so izzvali oblasti k primernim protikukrepom in sicer:

Policijsko ravnanje je izdalo razglas sledeče vsebine:

»Kulturno slavje jubileja kraljevskega češkega deželnega in narodnega gledališča se je razvilo večkrat v politične demonstracije in dozorelo koncem koncev v celo vrsto veleizdajalskih pripetljajev, vsled katerih so potrebni najostrejši protikukrepi.

Vsako nadaljnje prenašanje je zato izključeno že tudi z ozirom na resnost časa, kateremu take prireditve ne odgovarjajo; s silo se bodo razkropila, če bo potrebno, vsa nadaljna zbiranja in sprevedo od zdaj naprej brezobzirno.

Opozarja se na tuuradno prepoved, nositi znake in kokearde v barvah več sovražnih držav (belo-modro-rdeča); kdor prekoraci prepoved, naj pričakuje kazni v smislu § 11. cesarske odredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zakonika št. 96.

Mladi jugoslovanski gostje bodo morali zapustiti Prago.

Intendanca kraljevskega češkega deželnega in narodnega gledališča se je opozorila na gotove obžalovanja vredne pripetljaje in se je naprosila, naj jih odpravi, ker se bo zaprlo sicer gledališče.

Policijsko ravnanje je poslalo uredništvu periodične tiskovine »Narodni Listy« sledeči odlok:

»Cenjenemu uredništvu periodične tiskovine »Narodni Listy«, v roke gospoda šefredaktorja Franca Sisa v Kraljevih Vihnohradih.

V pisanju periodične tiskovine »Narodni Listy«, ki jo urejate Vi, se pojavlja kljub s tuuradnim odlokom z dne 14. februarja 1918, št. 1703, S. 2 izraženemu strogu posvarilu vedno neprikritejšo stremjenje, vzbujati smotreno razpolo-

sta zgrabili svobodo, ki jo je država javno razglasila. Očividno pa je, da pri Flamcih v Belgiji ni isti slučaj, če pri njih ne gre samo za narodno avtonomijo, ampak za popolno lastno državnost.

Dalje je pač tudi gotovo, da sme narod, ki je imel popolno državno samostojnost, pa mu je bila po krivici vzeta, delati na to, da si jo zopet pridobi; seveda ne brezpogojno. Zakaj če bi sanje o politični samostojnosti imele za posledico le boje, če bi bil uspeh negotov in če bi bila gotova posledica le to, da bi dotični narod sam in drugi narodi okoli njega v dolgotrajnih vojskah opešali, tedaj bi se tak »osvobodilni« boj nikakor ne dal opravičiti. Pravim: če je bil narod očividno po krivici svoje svobode oropan, kakor lahko rečemo o Poljski in o Belgiji. — V istem položaju se nahaja narod, ki je prostovoljno stopil v zvezo z neko državo, ki pa pogojev nasproti narodu ni držala, ampak jih je očividno prelomila. Ako je fizično možno, da si tak narod drugačno javno stališče pribori, mu pravice do samoodločbe ne moremo tajiti — tudi tukaj seveda pod pogojem, če je bil narod že enkrat politično tako strujen, da se je mogel svoji samostojnosti odreči.

Ali moremo iti še dalje? Teoretično da. Sholastiki so tako storili s svojim naukom o tiranski vladi. Pod tem izrazom so si predstavljali vlado, ki brezstidno zatira najsvetejše pravice podložnikov, vero in pravico in osebno svobodo in nedotakljivost družine in imetja. Nasproti taki vladi so dovoljevali nekateri le pasivni odpor, drugi pa so dovoljevali tudi pozitivni upor, da, odstranitev takega vladarja. Takrat ljudje narodnostnih vrednot niso poznali; nikjer niso — kolikor vem — izrečno omenjene. Kakor pa mi cenimo narodnostne dobrine, lahko vidimo, da je skrajni odpor opravičen nasproti vladi, ki s tiransko samovoljo načelno in po krivici ogroža kako narodnost. Seveda ne more vsak nočni pretep biti zadostni vzrok, da se ljudski upor pravno organizira, če pa nasilna vlada prične z očividnim raznarodovanjem, tedaj je gotovo »tiranska«.

V danem slučaju prav razsoditi, pa je gotovo zelo težko. Vzgljed: 1. novembra je imel irski škof Gilmartin slovesno službo božjo, pri kateri je izjavil, da nasilna sredstva od strani irskih katoličanov nasproti angleški vladi niso opravičena, češ, da je nasilni odpor dovoljen le, če je vlada tiranska, če ni nobenega postavnega sredstva za zboljšanje razmer, da, šele če ni nobenega upanja na kako drugo pomoč. On za svojo osebo ne verjame, da ti trije pogoji za Irsko sedaj veljajo. Nasproti temu pa je voditelj upornih Ircev, Edmond de Valera zastopal mnenje, da je angleška nadvlada nad Irsko nasilna in da je treba angleškega usiljivca z irske obale prepoditi. — Tu vidimo, kako različna so mnenja v istem slučaju.

»Krščanska morala«, pravi Biedelack v svojem tozadevnem sestavku, »opirajoča se na krščansko državno in narodno pravo, odločno obsoja vsak boj proti državi, ki prihaja iz pretiranega narodnega čuvstvovanja kot »crimen perduellionis«. Pravim kot »zločin«; zakaj vsled izredne važnosti, ki jo ima državni red za uresničenje božjih namenov s celim človeštvom, moramo vsako ruvanje proti državnemu redu obsoditi kot zločin.«

Toda tak »državni red« sam — lahko odvrnemo — je v tem slučaju nered, zločin, crimen. Ta državni red vendar ni nikako veličanstvo, nezavisno od splošne blaginje. In če ta državni red na tako važno zadevo, kakršen je v očeh novodobnega človeka razvoj lastne narodnosti, kvarno vpliva, potem vendar ne bomo »krščanskega državoslovja in narodoslovja« polagali nesposobnemu ali brezvestnemu državniku pod glavo, kot blazinco, da na njej zaspi. Kakor je naravno človeško pravo več kot državno pravo, tako je narodno pravo več kot državno pravo! — In če Biedelack povdarja: »Ne narodom, ampak državam je stvarnik človeškega rodu dal naloge, skrbeti za red in mir, pravičnost in ljubezen med ljudmi«, — tedaj mi to popolnoma podpišemo, pa vprašamo: Kaj pa, če država nasproti bistvenemu činitelju, nasproti narodnosti tega ne stori? Če narod zatira — mislimo na Irsko —

če ga hoče naravnost raznaroditi? Ali tak narod nima drugega sredstva na razpolago, kakor par zastopnikov v parlamentu, katerih tolba in odpor zgine v hrušču in trušču sovražne večine in ki so vsled nasprotne voline geometrije obsojeni v onemoglost? Ali še obstrukcije ne bi smeli porabiti in tako vsaj za nekaj časa ustaviti postavodajnega stroja, ki njim le v škodo deluje?

To so vprašanja, ki jih ni mogoče uspešno rešiti na podlagi silno enostavnega državoslovja, katerega Biedelack kratkoma označuje kot »krščansko«. Kolikor je meni znano, se krščansko državoslovje naslanja vedno na roga nke celote človeške družabnosti, ozira se torej na naravno skupnost v družini, naselbini

itd. Tako naravna skupnost je tudi narodnost, zato jo mora država braniti in negovati. Gospodar, ki v državi ne najde svoje pravice, sme svobodno državno celokupnost zapustiti in se naseliti drugje. Narodu te pravice dosedaj še niso priznali. A kdo nam je porok, da se vsled vedno večje vrednosti narodnih dobrin v prihodnosti v skrajnih slučajih tudi ta pravica ne bo zahtevala in priznavala?

Cesar in cesarica v Sofiji.

Cesar Karel in cesarica Zita sta se pripeljala v Sofijo 17. t. m., ob 3. uri popoldne. Na kolodvoru so ju slovesno sprejeli. Pri slavlolu je pozdravil cesarsko dvojico sofijski župan z nagovorom, v katerem je rekel, da izraža poset trajno zvezo v prijateljstvu med obema državama.

Pri gala pojedini dne 17. t. m. je napil cesarju bolgarski car, ki je pozdravljaval v svojem govoru cesarja in cesarico. Oporazarjal je na podporo Bolgariji s strani rajnega cesarja Franca Jožefa, kar je ustvarilo med obema državama trajne vezi, ki upravičujejo našo željo po skupni meji, kar je zdaj uresničeno.

Cesar Karel je odgovoril med drugim: Odkar sem zasedel prestol, sem živahno želel obiskati Vaše Veličanstvo v Vaši prestolici, da izrazim osebno čustva zvestega in pristranskega prijateljstva, ki vežejo naši hiši, naše države in narode. — Potem, ko se je zahvalil cesar za sprejem, je nadaljeval: V neomajljivi zvezni zvestobi bori junaški narod Bolgarov kot orožni brat Avstrije-Ogrske, Nemčije in Turčije že leta težki boj, ki ga moramo voditi skupno za svoj obstoj, svobodo in neodvisnost. Cilj se ni popolnoma dosegel. S trdnim neomajljivim zaupanjem pričakujem dneva, ki bo poplačal našim narodom vse trpljenje s častnim in plodovitim mirom. Pod modrim vodstvom Vašega Veličanstva bodi usojeno zvestemu narodu Bolgarov, da vidi zagotovljene sadove svojih junaških bojev za vse čase. Trdno upam, da se bo utrjevalo vedno bolj že dolgo obstoječe prijateljstvo med Avstrijo-Ogrsko in Bolgarijo in da bo po srečno končani vojski še pristranejši in trdnješi, ker smo zdaj sosejdi.

Dne 18. majnika je obiskal cesar Karel bolgarski glavni stan. Pri zajtrku je govoril generalisimus Zekov napitnico, v kateri je naglašal, da Najvišji obisk iznova jamči slogo orožne zveze in enotnost nazorov, prebiti, dokler se ne zagotovi trajni mir. — Cesar Karel je povdarjal v svojem odgovoru, da je skovalo preskušeno orožno bratstvo naše hbrabe čete s krvjo in z železom skupaj.

Cesarica Zita je obiskavala bolnišnice v Sofiji, ko je bival cesar v bolgarskem glavnem stanu.

Cesar in cesarica odpotovala v Carigrad.

Sofija, 19. maja. (Kor. ur.) Cesar in cesarica Zita sta odpotovala sinoči v Carigrad.

Balfour o cesarjevem pismu.

V angleški poslaniški zbornici je vprašal poslanec Ruciman državnega tajnika zunanega urada lorda Balfoura o znanim pisma carja Karla. Vedeti je hotel, če je obvestila francoska vlada druge zaveznike o pismu, posebno Zedinjene države; če je naznanil besedilo zunanemu uradu, zakaj so prekinili pogajanja, ali le iz teritorialnih razlogov, ker ni zahtevala Francija le meje iz leta 1870., marveč iz leta 1790.?

Državni tajnik zunanjih reči lord Balfour je izjavil, da namerava odgovarjati po vrsti. Zadeva ni povzročila le v Angliji, marveč povsod veliko pozornost. Nikdar nismo pričeli mirovnih pogajanj, a odklanjali nismo pogajanj z nasprotnih strani. Če predlaga zastopnik kake vojskujoče dežele resne predloge, smo vedno pripravljene jih poslušati. V nobenih okoliščinah ne pričnemo pogajanj, da ne obvestimo svojih zaveznikov. Pismo, ki je povzročilo prekanje, je bilo le zasebno pismo cesarja Karla nekemu članu rodbine, ki ga je dal predsedniku francoske republike in francoskemu ministrskemu predsedniku pod pečatom najstrožje molčečnosti pod pogojem, da se ne sme vsebina naznaniti brez dovoljenja nikomur drugemu, kakor ministrskemu predsedniku in vladarju naše dežele in da se ne sme brez dovoljenja predložiti kabinetu ministrskega predsednika. Predsednik francoske republike je poslal pismo angleškemu ministrskemu predsedniku, ki ni smel drugega storiti, kakor predložiti ga kralju Juriju. Takrat sem bil v Ameriki; ko sem se vrnil, se nisem pečal z zadevo tako natančno, kakor bi bil to lahko storil. Ameriška vlada takrat o tem vprašanju ni bila bolje poučena, kakor jaz. Močno se pa moti, kdor misli, da nismo zaupali vladi in predsedniku Združenih držav. Nasproti Wilsonu nimam nobenih skrivnosti. Vsaka misel, ki sem jo imel o vojski in o diplomaciji, ki je v zvezi z vojsko, je znana Wilsonu tako, kakor vsakemu drugemu človeku. Zdi se

mi nemogoče, da bi izvedle Anglija in Združene države veliko delo, za katero so se obvezale, ali le del vprašanj, ki se vsak dan bolj zapletajo, brez popolnega zaupanja. Kar tiče mene, ostanem v popolnem zaupanju.

Kar tiče stockholmskega posveta, še vedno ne verjamem, da bi mogel privedi h koncu vojske. Stališče, ki ga je zavzela angleška vlada z ozirom na posvet, ni v nikaki bodisi daljni ali bližnji zvezi s pismom cesarja Karla princu Sikstu ali s tozadevnimi pogajanj. Pogajanj niso prekinile zahteve Francije po večji Alzaciji-Loreni kot vojnemu smotru sporazuma. Morebiti nikdar ne izvemo nagibov, ki so vodili grofa Czernina, cesarja Karla in nemškega cesarja. Sodim, da je šlo za del mirovne ofenzive, s katerim ena stranka ne namerava predlagati mirovnih pogojev, marveč želi ločiti svoje sovražnike. Šlo je, kakor je povedal Clemenceau, za to, da dobi Francija Alzacijo Loreno, Italija pa ničesar. Ker smo imeli opraviti z narodom tako ciničnih metod, kakršne so velesile, je bil potreben nekaj protinapad, in kakor se zdi, je učinkoval skozi in skozi Clemenceauov protinapad v taki smeri, da je pojasnil najjasnejše nagibe, ki so vodili diplomacijo osrednje Evrope. Sodim, osrednje velesile niso nastopale v korist miru, marveč da razcepijo zaveznike. Ne zdaj in ne prej kaže kaj na to, da mislijo nemški vladni krogi na tak mir, ki se zdi nam pravičen, ne mir, ki bi zagotovil svobodo svetu in tistim, ki so izpostavljeni nevarnosti nemškega gospostva. Komisija francoske zbornice je preiskovala vprašanje brez dvoma z natančnejšim znanjem dejstev, s kakršnimi mora postreči zbornici. Velika Britanija ne razpolaga z naravno take preiskave, kakršno je izvedla francoska zbornica. Francozi jo imajo in so se jo poslužili. Na koncu koncev so se prepričali, da ni nudilo pismo cesarja Karla pravičnega in zadovoljivega temelja častnemu miru. Mogoče je, da so vplivali na razsodbo bolj drugi nagibi, kakor sodni vidiki in zgodovinska dejstva. A če so vplivali na Francoze predsodki, bi bili gotovo za mir, ki jim prinese Alzacijo-Loreno. Nam ne more očitati v tej zadevi njih sebičnosti. Nihče ne želi tako močno častnega konca sedanje vojske, kakor angleška vlada, ki gotovo sprejme metodo, kako naj se to zgodi, če jo kdo pokaže. Vojskujemo se pa le kot en narod zveznih narodov proti osrednjim velesilam, ki se niso ob nobeni priliki hotele približati našim upravičenim željam, a velike naše cilje dosežemo le z absolutno madsebojno lojalnostjo zaveznikov.

Asquith je izjavil, da ni le zbornica zadovoljna, marveč cel svet, ker je izvedel, da angleška vlada ni zaprla nobenih vrat zbližanju in uvaianju pogajanj v dosegu častnemu miru. Ne govorilo bi se gluhim ušesom, če bi se bil utemeljil poziv konkretnješe. Veseli ga tudi, ker ne zasleduje Francija meje iz leta 1914.

Naredba o uvedbi okrožij na Češkem.

Dunaj, 21. maja. Dne 19. maja je državni zakonik priobčil ministrsko naredbo o uvedbi okrožnih vlad na Češkem. Naredba določa, da se stalno nastavi na Češkem dvanajst uradnikov, ki bodo izven namestniškega sedeža v imenu namestnika reševali namestništvene posle. Uradniki se imenujejo okrožni glavarji, ozemlje na katero se razteza delokrog posameznika, okrožje in njihovemu vodstvu podrejeni urad — okrožna vlada. Kot prvi začeta poslovanje dne 1. januarja 1919 okrožni vladi v Ljutomerih za okrožje Ljutomerice in v Kraljevih Vinogradih za okrožje praške okolice. Okrožnim glavarjem se v njihovem uradnem okolišu nasprotno odkazuje tisti stvarni delokrog, ki pripada po obstoječih zakonih in naredbah namestniku, posebno nadzorstvo nad podrejenimi oblastimi in organi, izdajanje uradnih odredb in ukrepov, kakor tudi pristojnost odločevanja v drugi instanci. Namestništvu ostane pridržano vrhovno nadzorstvo in tudi vrsta agend. Razen tega ostane kraljevo glavno mesto Praga z bližnjimi občinami, ki imajo tvoriti bodočo veliko Prago, tudi poslej pod neposredno podrejenost namestniku. Okrožja se bodo ustanovljala polagoma, drugo za drugim: razen Kraljevih Vinogradov in Ljutomerice v Trutnovu, Budjevicah, Časlavi, Taboru, Plznu, Pisku, Liberecu, Jičnu, Hebu in Kraljevem Gradcu. Varstva manjšin v okrožjih se naredba ne dotika.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 18. Uradno: Italijansko poizvedovanje na jugozahodni bojni črti je trajno živahno.

Dunaj, 19. Uradno: Poizvedovanje, izvajano na obeh straneh, je privedlo na tridentinski zahodni fronti in v Vicentinskih gorah do ugodno izpadlih bojev. Sovražnika smo odbili dvakrat vzhodno od Monte Pertica v boju moža z možem.

Dunaj, 20. Uradno: Poizvedovalne čete in letalci delujejo na jugozahodni bojni črti prejkoslej najživahnejše.

Dunaj, 18. Uradno: (Albanija.) Med Osumom in Devojlem se nadaljevali boje.

Dunaj, 19. Uradno: V Albaniji so ponehavalii boji. Napadalcem smo vzeli približno 100 ujetnikov in nekaj strojníc.

Načelnik generalnega štaba.

Dogodki na morju.

Dunaj, 18. Uradno: Neki naš podmorski čoln, kateremu je poveljeval linijski častnik Holub, je 14. t. m. pred Valono potopil velik angleški rušilec s torpednim strelom.

Poveljstvo mornarice.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 18. Uradno: Za h o d n o b o j i š č e. Ko se je pričelo nočiti, so na bojnih črtah s topovi močnejše streljali kakor podnevi, ko so le slabo delovali s topovi. Močni motilni ogenj je trajal celo noč. Živahno poizvedovanje, je povzročilo posebno pri Lassignaju živahne boje moža z možem. Večkrat so pripeljali ujetnikov. Včeraj smo sestrelili 16 sovražnih letal in 1 pritrjeni zrakoplov.

Berlin, 19. Uradno: Za h o d n o b o j i š č e. Anglež je napadel zahodno od Hollucha z več stotinjami; odbili smo ga s težkimi izgubami za njega. Sicer je omejevala pehota svoje delovanje na poizvedbe. Do 2. ure zjutraj na bojnih črtah trajajoče živahno streljanje je dopolnje ponehavalo in se je okrepilo šele proti večeru; posebno živahno je nastopal sovražnik med Arrasom in Albertom, kjer so bile naše baterije na več mestih pod njegovim težkim ognjem.

Berlin, 20. Uradno: Proti večeru in opolnoči so streljali v ozemlju Kemmela izdatno močnejše; danes zjutraj so se razvili tam silni topovski boji. Tudi na ostalih bojnih črtah se je pozivilo bojevanje.

Anglež je napadel zgodaj zjutraj z močnimi silami na južnem bregu Ancree; vdrl je v Ville sur Ancree; izjavili so se sovražni poskusi prodirati v dolini Ancree naprej. Naval, večkrat naperjen proti Morlancourtu, se je zrušil v krvi pred vasjo.

Odbili smo na mnogih točkah fronte angleške in francoske poizvedovalne sunke. V bojih na predpoljih in pri uspešnih podjetjih severno St. Mihiela smo pridobili ujetnikov.

V minuli noči smo napadli z bombami London, Dover in druge angleške obrežne kraje.

Poslanica ruske ljudovlade ruskim vojnim ujetnikom v Nemčiji.

Berlinski listi prinašajo naslednji oglas v ruskem in nemškem jeziku: V imenu ruske socialistične federativne sovjetske republike naznanjam vsem vojnim in civilnim ujetnikom ruskim državljanom, da je temeljem ratifikacije mirovne pogodbe med Rusijo in Nemčijo pravnost varstvo interesov v Nemčiji nahajajočih se ruskih državljanov dne 1. maja t. l. s španskega poslaništva na rusko poslaništvo. Poslaništvo ruske republike pripravljaj vse odredbe, da vrnitev vojnih in civilnih ujetnikov v domovino pospeši in njihov položaj olajša. Pozdrav delavske in kmetске vlade Rusije! Ruski poslanik A. Jofe. Ataše za vojnojetniške stvari: S. Semkov.

Politične novice.

+ Manifestacijski tabor na Vrhniki. Poročajo nam: Dne 2. junija se vrši na Vrhniki velik manifestacijski tabor. Govorili bodo sledeči govorniki: Dr. Anton Korošec, Jože Gostinčar, dr. Rybář in urednik Fr. Smodej.

+ Velik shod v Št. Vidu nad Ljubljano. Za Št. Vid nad Ljubljano in okolico se bo vršil dne 26. t. m. popoldne ob štirih v prostorih nekdanje Mizarske zadruge manifestacijski shod za Jugoslavijo. Govorila bosta načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec in poslanec dr. Lovro Pogačnik. Vsi zavedni somišljeniki avstrijske Jugoslavije na shod!

+ Velik shod v Družmirju pri Šoštanju se vrši 30. maja popoldne ob 4. pri g. Gregorevčiču. Govorijo državni poslanci. Dr. Verstovšek hoče pridobiti še več govornikov, ker je zanimanje za shod veliko in se ga hočejo udeležiti iz Šaleške, Mislijske in Savinjske doline.

+ Shod S. L. S. v Velikih Laščah na binkošti ponedeljek se je vršil ob ogromni udeležbi trga in okolice. Iz štirih občin so prihiteli moški in ženske. Zborovanje je otvoril g. župnik Ramoveš: Shod bodi posvečen misli, v kateri je zagorel

ves jug: Jugoslaviji. Poročala sta nato državni poslanec dr. Lovro Pogačnik in deželni poslanec K. Škulj. Sprejele so se resolucije: Zahvala papežu Benediktu XV. in cesarju Karlu za njihov trud v dosegu miru, navdušeno soglasje z deklaracijo, zaupanje Jugoslovanskemu klubu, enako vodstvu S. L. S., ogorčenje nad onimi, ki skušajo moti edinstveno narodno delo, zahtevo po regulaciji cen za kmečke pridelke in živino. Končno je shod med splošnim odobravanjem izrekel zaupnico deželnemu poslancu K. Škulju in zahvalo za njegovo neumorno požrtvovalno in neustrašeno delo za okraj. Shod je izzvenel v prekrasno manifestacijo za Jugoslavijo ob udeležbi, kakršne še niso videle Velike Lašče in v tem času tudi ne ves okraj.

— **Uvedba marke v Avstro-Ogrski.** Dunajski »Neues 8-Uhr Blatt« poroča: Resni finančni krogi delajo na to, naj se opusti avstrijsko-ogrsko kronsko veljavo in nadomesti z nemško marko.

— **Nemški listi v raju napovedujejo Seidlerjev odstop.** Monakovski »Neueste Nachrichten« napovedujejo odstop Seidlerja in pravijo, da mu bo sledil železniški minister Banhans.

— **Politika sile.** »Vorwärts« piše v članku »Autoritäre Weltpolitik« med drugim: Fevdalci in bogati industriji so ustanovili z milijoni »Vaterlands-partei«, da s silo razširjajo Nemčijo proti vzhodu in zahodu. Dosegli so pa samo neuspehe. S tišo nasilnostjo, s katero skušajo doseči zunanje politične smotre, se hočejo obraniti v Nemčiji in zaslepljeni po vsemoči orožja napovedujejo vojsko celemu svetu, a politika zunanje ekspanzije in notranjega zatiranja je v modernih razmerah nemogoča, kar se je dokazalo v Rusiji, katere napake posnemajo danes posebno v Prusiji.

— **Poglabitev zveze z Nemčijo.** Z Dunaja poročajo s poučene strani: Vse, kar se je ustvarilo med vojsko na vojaškem polju, je koristilo obema armadama. Najmočnejše pomeševanje avstro-ogrskih in nemških oddelkov ni motilo nikdar in nikjer vojnih podjetij. Ustvarila se je enotna fronta. Skupna obramba zahteva zblizanje organizacije in oborožbe, kar olajša izdelovanje blaga in preskrbe. Vojaški dogovori bodo temeljili na načelu popolne enakopravnosti. Pri pogodbi bo šlo le za tista polja vojaške eksekutive, kjer v smislu avstrijskih in ogrskih postav odločuje cesar in kralj kot vrhovni poveljnik.

— **Nova pogodba z Nemčijo se ne bo sprejela v avstro-ogrsko ustavo,** ker bi ne mogli izvesti takega načrta.

— **O nameravani osrednji Evropi** piše dunajski »Morgen« med drugim: Reš ne gre poveriti avstrijski birokraciji, ki je odpovedala v sedanjih vojski popolnoma, izvedbo dogovorov, sklenjenih v nemškem glavnem stanu brez nadzorstva. Saj vidimo, kako ga je polomila pri takozvanem vojnem socializmu in ustanovila take centrale, ki služijo le sebičnosti posameznikov; a ravno tako dela zdaj, ko razbija svoje stvore brez vsakega načrta. Govoriti mora ljudstvo. Kar so pripravili vojaki v strelskih jarkih, ne smejo pokvariti ljudstvu glupi diplomati in uradniki. Končni cilj osrednje Evrope ne more biti: marveč naš vzor je družba držav, ki izključuje brutalni boj; zato pa mora biti nameravana osrednja Evropa demokratična.

— **Odmevi sklepov v nemškem glavnem stanu.** Berlinski »Vorwärts« piše, da ima že ime »orožna zveza« nekaj izživajočega proti vsemu, kar naj bi zagotovilo trajen svetovni mir. Sovražno inozemstvo mora sklepati, da gre za hegemonijo Nemčije v Evropi, ki naj se vzdrži z orožjem. Vprašanje je le, kako naj se ta zveza v Avstro-Ogrski uveljavi drugače nego kot čin absolutizma. Zveza, ki sloni zgolj na skupni volji vladarjev, je kakor hiša iz kart. — »Prager Tagblatt« pravi, da bi moralo spričo tako dalekosežnih sklepov, ki tičejo vse narode v monarhiji, priti do besede ljudsko zastopstvo. Poslanska zbornica bi se morala nemudoma sklicati in to v kljub nevarnosti, da se slovanske stranke izrečejo nasproti orožni in gospodarski zvezi na način, ki vladi in Nemcem ne bi bil ljub. Naj nihče ne bo tako otročji, da bi mislil, da izve ententa za mišljenje avstrijskih Slovanov šele iz parlamentarnih poročil. — »Westminster Gazette« piše, da se bo morala spričo naklepov, ki so se sklenili v nemškem glavnem stanu, uveljaviti pariška resolucija, in sicer kot napadalno orožje. Dogovori v nemškem glavnem stanu so podali jasnost glede mirovne želje cesarja Karla in njegovega zunanjega ministra.

— **Boj za splošno in enako volilno pravico v Prusiji.** Socialnodemokratsko strankino vodstvo v Prusiji je izdalo oklic, s katerim poziva na shode, na katerih naj se zahteva razpust pruskega deželnega zbora.

— **Nemško-nacionalna blodnja.** Graški »Arbeiterwille« se v uvodniku peča z nemško nacionalno blodnjo o nemški nadvladi v Avstriji. Pravi, da nemški nacionalci ne znajo računati. Kadar nepričakovano dosežejo kako večje uspehe, kakor

se je to zgodilo ravno sedaj, tedaj pozabijo na vso realnost in vihrajo tako dolgo, da vse zopet izgube. Živimo v času demokratizacije, pa naj to pruski junkerji in Vsenemci verjamejo ali ne. Nobenemu narodu, pa naj bo še tako majhen, se danes ne more odrekati samostojnosti, najsi že obstoja v suvereni državnosti ali pa v enakopravnosti v okviru velike države. Narodno podjarmljenje je tem manj mogoče tam, kjer ima zatirani narod narodno zaslombo izven državnih meja. Nacionalistični in kapitalistični imperialisti, ki jih je mir na vzhodu omamila, sanjajo o svetovni vladi, toda resnično se ne zdi, da bi se dali kulturno razviti narodi trajno podjarmiti. Vedno zopet se pokaže, da pod pritiskom raste odpor. Ako se hoče Nemčija in Avstrija-Ogrska trajno zagotoviti uspehe na vzhodu, morata biti skrajno močni. A kako naj bo močna na primer Avstrija-Ogrska, dokler divja v njej narodnostni boj, dokler ne reši narodnega vprašanja? Nato list s številkami dokazuje neopravičenost zahteve po nemškem nadvladu v Avstriji, kjer štejejo Nemci le 35 odstotkov celokupnega prebivalstva. Tudi Madžari na Ogrskem so v manjšini, vendar znašajo večji postavek nasproti splošnosti nego Nemci v Avstriji; vrhutega ne veže ogrskih nemazarskih narodnosti med seboj nikakva vez, dočim so Čehi in Jugoslovani v Avstriji zelo tesno zvezani. Pa tudi Poljake in Ukrajince so si Nemci v Avstriji popolnoma odtujili. Kako mislijo torej uveljaviti svojo nadvlado? Z absolutizmom? Potem bi bil notranji narodnostni boj ovekovečen in država bi bila oropana tistih virov moči, ki jih za uveljavljanje zmagovalnega miru, ki ga hočejo nemški nacionalci, neobhodno potrebuje. Pa vladohlepie nemških radikalcev pač ne pozna nobenih meja, dokler jih dejstva vedno znova ne počue, da blodnja ni realna moč.

— **Hrvatski sabor** je odgojen do 28. maja.

— **Volitve na Hrvatskem.** V volilnem okraju Srb so razpisane saborske volitve. Volitev se vrši 10. junija. Od hrvatsko-srbske koalicije bo tamkaj kandidiral Danilo Dimović, ki se preseli iz Bosne v Zagreb. — Vseled nasilij hrvatsko-srbske koalicije v okraju Novi je odstopil od kandidature Starčevića-nec dr. Sobol.

— **Kardinala Mercierja** so izvolili 14. t. m. skladno za člana kraljevske španske akademije za politične in moralne vede.

— **Mir Rumunije.** Poveljnik prve rumunske armade, general Grigorescu, je priredil v Jasu na čast ministrskemu predsedniku Marghilomanu pojedino, pri kateri je nagovoril ministrskega predsednika rekoč, da je dosegel najboljši mir, ki je bil sploh mogoč, kar je velik diplomatičen uspeh. Marghiloman je opozarjal v svojem odgovoru, da je pričela armada boj neprilavljena na absurdno dolgi bojni črti 400 km. Stori la je svojo dolžnost. Besarabije ni pridobila Rumunija v Kišinjevu, marveč pri mirovnih pogajanjih v Bukarestu. Če bi ne bili podpirali Rumunije Avstro-Ogrska in Nemčija, bi ne dobila Rumunija 3 milijonov ljudi in 45.000 štirijaških kilometrov zemlje.

— **Kerenskoga** pričakujejo v Ameriki, kjer se namerava boriti proti boljševikom.

— **V obrambo miru na daljnem Vzhodu** sta sklenili proti nemški prepojiti Kitajska in Japonska pogodbo.

— **Razmerje v portugalskem državnem zboru.** Stranke so se razdelile v poslaniški zbornici tako-le: 108 republikan-skih, 39 monarhističnih in 8 katoliških poslancev, 27 republikan-skih, 7 monarhističnih in 3 katoliški senatorji.

— **Proti zaroti v Irski.** Irski lord poročnik je izdal razglas, s katerim odreja ostre ukrepe proti nekaterim podnikom angleškega kralja, ki so se zarotili in stopili v stik z nemškim sovražnikom. Izjavil je dalje, da nastopa le proti nevarnim nemškim spletkam in poziva vse Irce, naj ga podpirajo, da zatre nemško zaroto.

— **Proti Nemcem v južni Ameriki.** »Times« poročajo iz Washingtona, da se ameriška vlada peča z ukrepi proti nemški propagandi v Južni Ameriki. Nemški vpliv v finančnem, trgovskem in političnem oziru je posebno močan v Chile in Venezueli. Združene države so neki že dosegle, da so odpustili nemške trgovce.

Dnevne novice.

— **Nemška zemlja.** Vojak — prostak — Slovenec je vprašal pred dnevi v nekem mestecu na Štajerskem uradnika na kolodvoru za vojni listek in prosil pojasnil glede voznega reda v slovenskem jeziku. Uradnik — slučajno Slovenec — mu je vse pojasnil v materinem jeziku. To pa je slisal njegov postajenačelnik, ga pozval k sebi ter pripomnil: Tu je nemška zemlja, tu se uraduje nemški in če se bo to opetovalo, ga bo naznanil ravnateljstvu. To, mislim, da je dosti očividni dokaz, kako postojansko z nami.

— **Okrajna organizacija S. L. S. v Idriji** se je ustanovila v smislu strankinega opravilnika.

— **Idrija brez poštnih zvez.** Zveze idrijskega mesta z ostalim svetom so sploh zelo slabe, toda včasih, kdaj je že to bilo, smo se Idriji zanašali vsaj na poštni voz. Drugod so sicer vozili že avtomobili, pri nas so pa vozili konji poštni voz v Logatce; počasi je sicer šlo, toda zveza je bila redna. Zdaj je dobila idrijska pošta avtomobil in mislili smo si, da bodo zdaj poštne zveze z Logatcem redne. Pa niso, ker poštni urad čisto nič ne gleda na to, da bi poštni avtomobil redno vozil. In ob binokosnih praznikih, ko je prišlo veliko Idrijcev v svoje domače mesto v posete, seveda poštni avtomobil zopet ni vozil med Idrijo in Logatcem, a nikar ne mislite, da je morebiti zmanjkalo poštne uprave bencina. Kaj še! Poštni avtomobil, ki je menda namenjen vzdrževanju poštnega in osebnega prometa med Idrijo in Logatcem, je moral služiti zasebni zabavi treh idrijskih občinskih uradnic, ki so se odpeljale že v soboto ob 2. popoldne iz Idrije na Vrhniko, od tam pa v Ljubljano; na Vrhniki je pa moral čakati, kdaj se bodo gosodične občinske uradnice vrnile iz Ljubljane na Vrhniko nazaj. In avtomobil je čakal gosodične binokosne nedelje in ponedeljek; Idrija je pa ostala brez poštne zveze z Logatcem na škodo poštne uprave. Od c. kr. poštnega ravnateljstva v Trstu pričakuemo in zahtevamo, naj napravi na idrijski pošti red, da bo služil poštni avtomobil koristim občinstva in ne zasebni zabavi idrijskih občinskih uradnic.

— **Iz učiteljskih krogov.** Pišejo nam: Vsi javni uslužbenci, uradniki, sluge in še celo delavci in delavke v tobačni tovarni so dobili že v drugič letošnje leto: 1. januarja in 1. maja draginjske doklade po 300 do 400 kron. Kranjski učitelj že od 1. januarja 1918 za leto 1918. ni dobil niti vinarija ne deželne ne državne doklade. Za 25letno službovanje kot ljudski učitelj imam dnevno 2 K 66 vin. penzije, mesečno 66 K 66 vin. sedaj pri 100-kratni draginji. Da bi vsaj hodil sedaj Kristus zopet po zemlji, da bi nas učitelje nasitil z dvema hleboma in 5 ribami. Seveda bi morali biti hlebci veliki kot Šmarna gora in ribe pa sami morski somi.

— **Odlikovanja.** S častnim znakom II. razreda z vojno dekoracijo Rdečega križa so odlikovani: gg. župnik Jožef Potokar, Tržič; davčni upravitelj Fr. Bervar, Postojna; davčni upravitelj Jakob Droll, Postojna; davčni kontrolor Janez Tomc, Ilir. Bistrica; obratni vodja elektr. železnice Anton Müller, Ljubljana; zobozdravnik Otton Seydl, Ljubljana; skladiščni predstojnik juž. železnice Janez Verstovšek, Ljubljana.

— **Brezje.** Predstojništvo cerkve na Brezjah se z velikim zaupanjem obrača do vseh prijateljev Marijinega svetišča in najvljudnejše prosi prostovoljnih ter dobro-srčnih milodarov za že naročene nove tri jeklene zvonove, ki naj kolikor mogoče nadomestijo prejšnje krasne zvonjenje. Darovi naj se pošiljajo na: »Predstojništvo cerkve na Brezjah« — z opombo »Za zvonove«.

— **Primicije na Brezjah.** Dne 3. junija ob 7. uri bo daroval v cerkvi na Brezjah svojo prvo sv. mašo velečastiti g. novomašnik Valentin Bertonec; dne 4. junija ob 10. uri pa velečastiti g. Andrej Šauli.

— **Iz ruskega ujetništva** se je 7. t. m. vrnil nadporočnik prof. dr. K. Capuder iz Kranja. Nahajal se je od jeseni 1916. leta v Bolhovem (Orlovskaja gub.) skupaj s sledečimi tovariši Slovenci: Poročniki T. Šetina iz Černomlja, Črepinko iz Pragerskega, K. Suša iz Trsta, kadeti K. Rebek iz Gorice, A. Dužnik iz Trsta in Germek iz Trsta. Vsi ti so bili zdravi cel čas, tudi pri odhodu zgornj omenjenega (29. aprila). Zadnja poročila od doma so prihajala v Bolhov od novembra 1917. i. Pozneje je bila poštna zveza menda na Finskem pretrgana. Pozdrave vsem sorodnikom, znancom in prijateljem!

— **Poroka.** V Ribnici na Štajerskem sta bila 12. maja poročena g. dr. Anton Hrovat, c. in kr. nadzdravnik in gđ. Prina Majcen, učiteljica v Lehnu pri Ribnici. Za priči sta bila g. dr. Konrad Šmid, c. kr. finančni konc. in c. in kr. nadporočnik v Cetinju ter g. Ivan Hrovat, c. in kr. narednik v Celju.

— **Umrl je** v Zagrebu hrvatski glasbenik Vilko Novak, star 54 let.

— **Smrtna nesreča.** Včeraj popoldan se je peljal neki vojak na dopustu iz Polja pri Vodica h kolesom po vižmarskem klancu. Pri tem je neprevidno zadrl ob nekega človeka, odletel s kolesa ter na mestu mrtev obležal.

— **Ustrelila** se je v srce v Zagrebu natakarka Vilma Pogačar, rojena 1890 v Celovcu in tjejak pristojna. Bila je na mestu mrtva.

— **Iz davčne službe.** Imenovani so za davčne upravitelje oficiali: Iv. Stare, Tomaž Tavčar, Ivan Cirk, Alojzij Mazgon, Maks Ivanc, Stefan Praznik, Rud. Weiler, Ivan Stupar, Fran Jenko, Rudolf Primec, Fran Prezeli, Ludvik Kočar, Ivan Tomec.

Jožef Golob in Rudolf Delhunja; za davčne oficijale so imenovani asistenti Andrej Uderman, Dominik Dereani, Anton Pruduč, Fran Schweiger, Ivan Cerkovnik, Ciril Pezdič, Jožef Močan, Jožef Pivk, Jožef Perschak, Viktor Jeruc, Fran Adamič in Karel Golja.

— **Padel** je na bojišču šestoselec topničar Janez Rebolj iz Radne vasi pri Trebelnem. Naj v miru počiva!

— **Za v vojni oslepele slovenske vojake** je darovala ga. A. Koutny 20 K mesto venca na krsto g. Jos. Fröhlicha.

— **Na Javorniku na Gorenjskem** je umrl 19. maja Franc Cink v starosti 35 let, rodom Čeh, predelavec v tovarni Kranjske obrtne družbe. Kot eden izmed voditeljev tukajšnje soc. dem. struje, se je vedno odločno in pogumno potegoval za pravice in koristi tovarniškega delavstva. Bil je tudi občinski odbornik na Koroški Beli. Umrl je kot veren katolik.

— **Rus v kranjski kmečki obleki.** Pišejo nam: Ruski ujetniki se klatijo po janskih hribih in nadlegujejo ljudi. Tako je hodil pred nedavnim časom po Jančem neki Rus, napravljen v lepi kmečki obleki in popival. V neki hiši je zahteval, da naj mu prinese vina iz gostilne. Ker so se temu branili, potegnje nož iz žepa in jim zagrozi, nakar so mu tudi ustregli. Dal jim je stotak in so šli po vino. Eden izmed družine pa gre to povedat k sosedu, nakar so ga prišli in peljali v Litijo. Med potjo je pripovedoval, kako so na železnici v Zalogu kradli in celo z vozovi blago proč vozili in da je on sam vozil ukradeno blago celo v Ljubljano. Iz Litije so ga poslali v Ljubljano in sedaj pravijo, da se zopet klati po janskih hribih in da grozi onim, ki so ga ovadili.

— **Vlak povozil vojaka.** Iz D. M. v Polju nam pišejo dne 17. maja 1918: Danes jutraj je vlak povozil na postaji Laze neznanega vojaka. Ali je bila nesreča ali pa samomor, se ne da dognati. Glava in noge so odrezane od trupla. Mrliča so odpeljali na pokopališče sv. Agate, župnija Dolso.

— **Postrezite.** Kdo izmed vračajočih se ujetnikov iz Rusije bi vedel podati pojasnil o Ivanu Ivančiču, ki je še 12. avgusta 1917 bival v Tekovu fabrika karetnikova, Vladimirska gubernija v Rusiji kot ujetnik.

Koroške novice.

— **K kakor gobe po dežju** prihajajo zdaj nemški »volkstagi« na dan! Kjer je kako večje omizje vedno »feucht-fröhlich« nemških kričavcev, pa prirede kak »ljudski dan«. Tak bo, kakor naznanjajo, dne 2. junija v Trgu. Za pozneje pripravljajo enako prireditev v Volšbergu. Pel bo naprej skripajoči nemški gramofon tisto staro pesem o »zatiranih Nemcih«.

— **Duhovniške vesti.** Župnijski izpit je delalo minuli teden v Celovcu 9 gospodov, med njimi Slovenca Gril Pavel, kaplan v Šmihelu nad Pliberkom, in Kuhlring Janez, provizor v Gorjanah.

— **Ženska mladež.** »Mir« poroča: Od 1. majnika sem išče službe v pisarnah v Celovcu 30 brezposelnih tipkarič in 25 mladih pomožnih delavk, ki so bile v vojaški upravi zaposlene. — Lepa bodočnost se kaže!

Primorske novice.

— **Za duhovnega svetnika** goriške nadškofije je imenoval prevzvišeni knez nadškof č. g. Frančiška Lavrenčič, župnika v Dornbergu.

— **Begunci,** ki ste stanovali v občini Sodražica, naznanite svoje sedanje naslove potom dopisnice, da se Vam pošlje nakazana begunska podpora. — Anton Lovrenčič, župan.

Prosveta.

— **Za predsednika Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu** je izvoljen hrvatski učenjak dr. Vladimir Mažuranič.

— **Za češko narodno gledališče v Brnu.** Češke organizacije, na čelu jim dr. Karel Kramář in Fran Staněk so izdale oklic češkemu-slovanskemu narodu, s katerim ga pozivljajo, naj češki narod prične precej zbirati prispevke za narodno gledališče v Brnu. Oklic končuje: Dokazimo, da nam niti doba brezmejnih vojnih grozodejstev ni vzela vzvišenih narodnih želja in plodnosti kulturnih stremljenj, ki so jih dokumentirali pred 50. leti nam danes v radost in v blagobit naši bodočnosti vsi sloji našega ljudstva.

Narodno gospodarstvo.

— **Potrebno seno za prihodnje leto.** Vsak, kdor je primoran seno za svoje živali kupovati ali, — če ga premalo prileda, — dokupovati, naj se nemudoma obrne na deželno mesto za krmila, oddelek za seno in slamo v Ljubljani, in naj naznani število in vrsto živine, ki jo redi in množino sena

in slame, ki jo potrebuje in jo želi kupiti. To velja za vse posestnike konj, kakor tudi druge živine.

Ljubljanske novice.

Ij Ob 20letnici ljubljanskega knezoškofa se je ljubljanska duhovščina pod vodstvom stolnega kapitla današ zbrala v knezoškofijski palači, da Presvetemu častita k blagoslovljenemu 20letnemu delovanju v ljubljanski škofiji. Gospod stolni dekan Kolar je našteval velike zasluge in uspehe našega nadpastirja za Cerkev in ljudstvo ter mu ob tej priliki izrazil vdanost, hvaležnost in pokorščino. Presvetli je v ganljivem odgovoru vse uspehe pripisoval božji milosti; delo ni bilo brez križa, kakor je sploh vsakemu delu v duhu Kristusovem vtisnjen pečat križa. Delal bo s pomočjo božjo še nadalje v čast božjo, za blagor Cerkev in ljudstva.

Ij Jutri v sredo popoldne ob 16. uri se vrši seja moškega in ožega damskega slovenskega odbora za vojne invalide v »Dobrodolni pisarni«, Poljanska cesta 4.

Ij Begunski čevlji. Begunci, ki stanujejo v Ljubljani, se lahko vpišejo za čevlje in sicer za št. 24 do 38, 44 do 46 v sredo 22. maja dopoldne od 8. do 12. ure, dokler bo kaj zaloge. Vsak begunec mora priti osebno in prinesiti s seboj plačilno polo.

Slovaki na delu.

Katoliški Slovaki se pripravljajo na delo.

Slovaški poslanec Ferdiš Juriga piše v »Slov. Ludovych Novinach« z dne 19. aprila: »V našem narodu je nastal spor, ali naj se odločimo za narodno delavnost ali naj molče prenašamo vse težave? Ali naj se oglasimo k življenju, ali naj ostanemo nadalje nemo dete v zibelki? Ali naj zahtevamo svojih pravic, ali naj držimo jezik za zobmi? Da je tak spor v našem narodu mogoč, je jako žalostno dejstvo. V njem ni odločil niti slovaški pregovor, da nemega otroka niti mati ne umeje. Mar se ne giblje cel svet? Ali se ne oglašajo k življenju sleherni narod? Kdaj naj se Slovaki primerneje poteza za svoje pravice, če ne dandanes, ko se splošno priznava, da so se Slovaki hrabro držali ves čas svetovne vojske! Kdaj naj narod bolj potrebuje voditeljev kakor danes, ko se stresa svet? Razkropljena čreda smo brez vodilne zvezde, brez zavetja v času največje bede. V takem času molčati je v istini pasivnost, je brezdelavnost, ki drži križem roke in trpi prav vse ter se ne zgane, da bi kaj pomagala, ne zine, da bi se oglasila za svoje pravice. Tega mora biti enkrat konec! Dvanajsta ura bije za organizacijo slovaških strank. Ni vreden slave svojih bratov, kdor v resnih časih in v zadevah, ki nas prešinjajo do kosti, križem roke drži. Mar se moramo bati dvigniti svoje glave? Kaj ni pokazal Slovaki v tej vojski, da je ravno tak človek kakor poedinec drugega naroda? Ali se nam zdijo težki časi? Baš v takih je treba največ srčnosti in poguma. Pojte, kdor je moč, zdaj na delo za to našo slovaščino! Domoljubi, kje ste? Da ni mogoče delovati? Saj ni res! Poglejte nas, kako smo delali in se borili v času vojske, ko so mnogi čepeli za pečjo! Počakajte, le počakajte, narod bo vprašal, kaj se je delalo ob vojski? Večna bo čast onega, ki se v sedanjih časih ni bal reči, da je Slovaki. Pa nikar naj na sne moti to, da nas je malo. Naša resnica in pravica ni odvisna od velikosti našega števila. Zakaj resnica je resnica, če je tudi en sam človek nje glasnik. Apostolov je bilo samo dvanajst. Potegniti se za narod je samo vprašanje poguma ali slabosti. Turčanski Slovaki-narodnjaki nočejo, boje se ustanoviti slovaško stranko. Kriva je strahopetnost slovaških inteligentov. A ker se oni za nič ne brigajo, kateri bi mogli biti pogumnejši kakor preprosto ljudstvo, ker bolje vedo, kaj se sme, a če so kljub temu strahopetci, mora narod sam dvigniti svoj prapor. Nič več ne moremo gledati teh zapečkarjev v pasivnosti. O sv. Duhu pričnemo organizirati slovaško ljudsko stranko. Kdor se čuti Slovaki, naj poslušajo svoje srce in stopi med nas! Kdor pa nima poguma potegniti se za narod in kaj zanj storiti, naj ne govori v imenu naroda. Lahko je roke križem držati in od strani delavce soditi.

V znamenju novega življenja pri Slovakah. Ponovno prihajajo poročila o novih emisijah slovaških denarnih zavodov, o velikih shodih delniških podjetij in o izplačevanju dividend. Splošno se lahko reče, da je bilo minulo leto za slovaška podjetja blagoslovljeno leto. Dividende so do malega večje od lanskih. Skoraj vseh povzdi so delali z dobičkom. A tudi pasivnost maloštevilnih podjetij ni novega data. S primanjkljajem so delali ali pa sploh niso obratovali: 1. Tatra, gorenje-ogrska banka v Turčanskem Sv. Martinu; 2. steklarnica v Tepličini pri Zilini (stol. trenčanska); 3. delavnica za hišno opravo iz zakrivilnega lesa v Turčanskem Sv.

Martinu. — Dividende so večje 6 do 8 odstotkov, tuptam so tudi 9 odstotne. Lepo uspevajo jermenarske tvornice v Liptovskem Sv. Miklavžu, ki se pred vojsko niso mogle ponašati s procvitanjem, potem ružomerske ogrske papirnice in ružomerske tvornice za lepenko, kojih dobički ne le da so pokrili vse izdatke iz predvojne dobe, temveč so tudi omogočile izplačanje znatne dividende. Važno je tudi, da celo delniško tiskovno društvo v Turčanskem Sv. Martinu izkazuje dokaj čiste dobičke. Rečeno društvo je sploh največje slovaško založništvo. Da, to društvo je preteklo leto naredilo toliko dobička, da se je iz njega pokrilo ves primanjkljaj lanskega leta. Enako lepo procvita »Franscius«, založništvo slovaških evangelistov v Lipt. Sv. Miklavžu, ki je zvišalo svojo glavnico z 60.000 na 200.000 K, in katoliško založništvo »Leo« v Ružomberku, ustanovljeno jeseni leta 1916. z delniško glavnico 200.000 K. Pa navsezadnje niti primanjkljaji ne oplašijo Slovakov pred izdajo knjig. Za tisk se pripravljajo tridelni slovar slovaško-madžarski-nemški, dalje slovaška narodna čitanka ter tudi druga dela, za kojih morebitne deficite se vršijo že zdaj narodne zbirke. Enako se je pričelo z Hviezdoslavovim zakladom, s katerim bo podpirana literatura o največjem slovaškem pesniku.

Razne novice.

r Kaj vse pride v vojni kruh. Dandanes v hrani nismo kar nič izbirični. Če ni pristne hrane, rabijo se razna nadomestila, ki jih občinstvo vživa in navadno molči. Ali večkrat se rabijo pa že take snovi za vojna živila, da morajo z njimi zbuditi naše občno ogorčenje. Tako so na temelju pritožb nekaterih konsumentov aprovizacijski kruh na Dunaju kemično preiskali in našli, da sestoji iz naslednjih snovi: za duhla moka, gnil zmirzel krumpir, repa, les, kreda in papirnata kaša. Časniškega papirja jako primanjkuje, da je večina časnikov (izvzemši skoraj vse dunajske liste) primorano izhajati v mnogo večkrat desetkrat manjšem obsegu kakor pred vojsko, ampak za kruh je papirnate kaše še zmeraj več ko preveč. Pač znamenje časa.

r Nadarjeni matematik padel. Vojska ne vpraša, kdo si ter kosi vseprek. V bitki pri Cambrai je padel nemški matematik Herbert Herkner, ki je bil genij v svoji stroki. Profesor Born, sam odlični strokovnjak v matematični vedi, piše o njem v strokovnem nemškem listu, da je bil Herkner v stroki matematičnih znanosti pravi fenomen. Tak genij se neki rodi komaj vsakih sto let. Padli strokovnjak je bil sin znanega berlinskega narodnega gospodarja, ki je prišel iz Čehov.

r Proti muham je treba že zdaj začeti vojsko. Nikjer ne puščamo ostanke jedi in drugih podobnih snovi, ki se kvarijo in tvorijo glavno gnezdo muh, nučeč njih ličinkam hrane v izobilju. Kadar belimo sobe, denimo v apno nekaj galuna in sicer na 50 litrov vrele vode 1 kg galuna; če primesamo k temu nekoliko sodnega luga, dobimo zmes, ki uničuje ves mrčes in zalogo. Če vlijemo na krožnik nekoliko mleka in pridenemo žlico formalina, ali če vlijemo na sladkor nekaj formalina, kmalu v sobi vse muhe poginejo. Lep, napravljen iz dveh delov kalafonije, iz dela trpentina in olja z ogrščice, kateremu se prida nekaj sirupa in na lahnom ognju raztopi in zmeša, je izborna muholovna lepilo, ki ga natresemo na papirnate trake ali na brezove šibice. Snažnost in odstranitev vseh razpadajočih snovi jako ovira, da se muhe preveč ne pomnože.

r Kaj bomo kadili. Kakor poroča tobačna režija trafikantom, bo prišel na trg že prihodnje dni »vojni tobak« za kadilce iz pip. Težko si je misliti, kako more biti še bolj vojni tobak kakor je ta, s katerim osrečuje tobačna režija kadilce. — »Kvas poroča, da je avstrijska tobačna režija kupila 15 tisoč metrskih stotov starega hmelja. Zakup je posredoval bivši poljski minister. Meterski stot hmelja so plačali po 108 do 112 kron. Vsega vkup je kupila tobačna režija že približno 30.000 metrskih stotov hmelja.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vseuč. prof. Maryan Morawski, S. J. Po tretji izdaji prestavil France Fr. Stelč. (Dalje.)

Leroy.

Gotovo, da ta nasilstva nimajo nič skupnega z duševnim bojem med razumom in religijo. Tudi to je res, da nastopa ta boj do konca srednjega veka v zgodovini le v posameznih slučajih. Tedanji ljudje so znali nekako podrediti razum veri in so mislili, da se ta dva sveto-vaj vzajemno krepi. V času renesanse se tuintam že pojavljajo znaki nesoglasja; toda šele v XVIII. veku se začne biti strasten boj na življenje in smrt; v našem (19.) veku to že ni več toliko boj kakor razdor. Ljudje so uvideli, da ni mogoče ubiti niti razuma, niti vere. Toda razdor je postal velik in vedno raste. Znanosti, ki so

se ob začetku 19. stoletja razvile, vedno bolj poostrujejo to nasprotstvo — tako da ni mogoče misliti na kak sporazum.

Ne morem bolje označiti tega zgodovinskega pojasa, kakor da spomnim na to, kar je pisal brezprimerni naš Taine v zadnjih svojih študijah o zgodovini revolucije, tiskanih v *Revue des deux Mondes*.

Že v sredi 18. stoletja, pravi, so odkritja učenjakov pod vplivom filozofov načrtala popolno skico velike slike, ki še danes ni končana. Mislim sliko fizičnega in moralnega sveta. Ta skica, čeprav izvedena le v glavnih obrisih, je bila tako izvrstna in dobro narejena, da niso imeli nadaljnji njeni delavci nobene druge naloge, kakor da so izpolnjevali že dane konture in modelirali posameznosti. Od Herschela in Laplacea, od Volte, Cuoierra, Amperja, Fresnela in Faradaya, pa do Darwina, Pasteurja, do Burnoula, Mommsena in Renana, se izpolnjujejo prazna mesta te slike, izbočenost oblik postaja določna, nove poteze pojasnjujejo in dopolnjujejo starejše — ne izpremene pa nikdar pomena in lica celote, ampak le konsolidirajo, poglobljajo, dokončujejo isto vodilno misel, ki se je porodila prvemu umetniku. In to zato, ker so delali prejšnji in istotako delajo njihovi nasledniki, kakor pravijo slikarji, po n a r a v i in vedno primerjajo svoje delo z vzorom.

Med to sliko sveta in ono, ki jo vernikom predstavlja vera, je ogromen razloček, nesklad, ki je vsakemu očividno. Medtem ko se prva slika vedno dopolnjuje po novih odkritjih znanosti, se druga izpolnjuje po novih dogmatičnih odlokih. Medtem ko se prva opira na razum in dokaze, se druga usiljuje prepričati s pomočjo cerkvenih pobožnosti, cerkvene discipline, posebno pa del usmiljenja, za katere zna religija navdušiti in ki so njena moč in ponos. — Vedno več prosvetljenih duhov se obrača k prvi sliki; veliko plemenitih src se drži še druge. A tudi mnogo vernih ljudi pride v naših časih do hudega notranjega boja. Kaj naj zavremo — poprašujejo — ali vero ali znanost? Nekateri skušajo — in to je najbolj nerazodno — kljub očividnemu dejstvu ti dve nasprotni sliki strniti; skušajo zgraditi med njima nekatere umetne mostove, nekatere stopnice... To vse je, pravi Taine, fantazmagorija besed, ki daje ljudem samo namišljeno, kratko tolažbo.

Tak je globoki nazor Taineov. On sklepa sicer ne izvede, pa namiguje, da religija ne bo prenesla rastočega navala znanosti in da v bodočnosti, brez dvoma še daljni, končno podleže.

Gospodična Wilson.

Res ta nazor iznenadi. Nasprotstvo med srcem in razumom se v njem silno kaže. Vendar se mi zdi, da se to, kar se tu govori o verski sliki sveta, ki je opta na dogmatičnih definicijah, nanaša izključno na rimski katolicizem, ki ga je Taine kot Francoz gotovo imel pred očmi. Evangelično krščanstvo je prosto teh spon in se lahko po potrebi prikroji napredku znanosti. Torej nas tudi končni sklep vsega tega o bodočem razpadu religije ne sme ostrašiti.

Deville.

Ne, gospodična, tega ne morem reči, da bi moglo evangelično krščanstvo obstati pred takimi Taineovimi nazori. Sicer res ni izkristalizirano kakor katolicizem, ali vendar je tudi ono pozitivna religija, opta na vero v Kristusa. Gotovo misli Taine posebno na katolicizem, ali to znanstveno razumevanje sveta, katero stavlja v opreko z verskim, ne priznava nič drugega za resnico kakor to, kar spada v področje znanosti in se da dokazati s pozitivno metodo; tako razumevanje ne izključuje samo katoliške dogmatike, ampak tudi vsak vpliv Boga, poslanstvo Kristusa, izključuje celo nesmrtnost duše in osebnega Boga; torej ne pusti niti sledu krščanstva in niti možnosti kakega verstva.

Hainberg.

Jaz se držim načela, da nimata znanost in religija nič skupnega. Učen kristjan mora biti na višini znanosti in zasledovati njen razvoj z neomejeno svobodo; poleg tega pa verovati, kar mu vest zapoveduje verovati. V svojem duhu mora postaviti trdno steno med tema dvema sferama in si enkrat za vselej reči, da ne bo niti mislil na to, kako bi ju spravil v soglasje.

Deville.

Ha! to je samo polovično sredstvo, ki ima lahko subjektivno korist, ki lahko kot tako ohranja notranji mir nekaterih ljudi, posebno tistih, ki žive samo delavnih življenje ali katerih misli so posvečene kaki posebni znanstveni panogi. Človeškemu duhu pa ne zadostuje to polovično sredstvo; ker je v človeku samo ena zavest. Objektivno se ta način mišljenja gotovo ne da obdržati, ker je le ena objektivna resnica. Tako je n. pr. posmrtno življenje, ali pa ga ni; res ostane lahko kdo miren, ker ne misli o nasprotju teh dveh izrekov, toda objektivno in dejansko mora biti eno resnica, drugo laž.

Darovi.

Zahvalni dar dežele Kranjske za rešitev cesarja. Za »Vojaški dom« v Ljubljani so darovali: po 1000 K: dr. Karel baron Born, c. kr. ritmister, kranjski dež. poslanec, sedaj v Krakovu; tovarnar Karel Pollak star. v Ljubljani. Po 200 K: Trboveljska premogokopna družba; Ljubljanska kreditna banka; posestnik in veletrgovec Avgust Tomažič v Ljubljani. Po 100 K: Prevz. knezoškof dr. Anton Bon. Jeglič; dež. predsednik grof Henrik Attems; dež. glavar dr. Ivan Šusteršič; dež. odbornik dr. Evgen Lampe; vitez Gutmansthal v Radečah; stolni dekan č. g. Matija Kolar; ravnatelj Ferd. Gruschka na Dunaju; c. kr. prof. in častni kanonik dr. Ivan Svetina; c. kr. profesor-katehet dr. Gregorij Pečjak; veletržec Julij Elbert v Ljubljani; trgovina z oblekami Gričar in Mejač v Ljubljani; zavod za uniformiranje Rudolf Bodenmüller v Ljubljani; ravnateljstvo rudnika v Litiji ob Savi. Po 50 K: Deželni odbornik nam. Oton baron Apfaltrni; dež. odbornik dr. in dež. posl. grof Barbo; dr. in dež. posl. Josip vitez Pogačnik; Kranjska tovarna za železno blago A. Hagel v Kamniku; veletrgovina c. kr. dvorna založba Franc Kollmann v Ljubljani; dež. poslanec ravnatelj Kranjske hranilnice dr. Anton vit. pl. Schoeppel v Ljubljani; Friderik baron Rechbach; semeniški ravnatelj kanonik dr. Jos. Lesar; profesor Anton Koritnik v št. Vidu nad Ljubljano; trgovina Ant. Stacul v Ljubljani; Andrej Remškar, Brezovica pri Ljubljani. Po 40 K: Trgovina z usnjem Brata Mestrovic v Ljubljani; prof. dr. Fr. Perne v Ljubljani. Po 30 K: Dekan Mih. Arko v Idriji; dr. posl. dr. Levro Pogačnik. Po 25 K: Dr. Franc Jere, prof. v št. Vidu nad Ljubljano; arhitekt in mestni slavniki V. Scagnetti v Ljubljani. Po 20 K: Dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; dr. Franc Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani; Fr. Rebolj, gimn. prof. v št. Vidu nad Ljubljano; trgovina s steklom Aug. Agnola v Ljubljani; Ivan Seunig v Ljubljani; trgovec Fr. Fabian v Ljubljani; agentura C. Menardi v Ljubljani; tovarna slavniki Stemberger & Melliker v Mengju. Po 10 K: Deželni poslanci: Perhavec iz Vipave, ravn. Karel Dermastia v Ljubljani; Anton Lovšin, Jurjevica pri Ribnici; ravn. Ciril Dolenc, Ljubljana; katehet Jernej Pavlin v št. Vidu nad Ljubljano; Janez Zabukovec, župnik, Križ pri Trzinu; Jan. Brenc, župnik v Preski; Jakob Širaj, kaplan v Dev. Mar. v Polju; Henrik pl. Schollmayer Lichtenberg, P. Stari trg pri Rakeku; Ant. Verbolec, Arzišče. Po 5 K: Dr. Ferd. Čekal, kanonik v Ljubljani; Franc Hiersche, župnik v Radečah; M. Stanonik, prefekt v št. Vidu nad Ljubljano; Janez Filipič, prefekt v št. Vidu nad Ljubljano; Val. Oblak, župnik v Kropi; Karel Počivalnik, posestnik v Ljubljani. Po 2 K: Alfonz Breznik v Ljubljani; Franc Garvoda, župan, Brusnice. Po 1 K 20 vin.: Franc Berlec v Kandiji. Upamo, da se odzovejo vsi, ki so v zaledju hvala dolžni našim hrabrim vojakom in ki nočejo zatajati pri zbirki, ki je izraz naše udanosti do ljubljanskega cesarja. — Odbor za »Vojaške domove« v Ljubljani.

Ljubljanska aprovizacija.

a Meso na zelene izkaznice B št. 1 do 1200. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1 do 1200 prejmejo meso po nižjih cenah v sredo dne 22. maja v cerkvi sv. Jožefa. Določeni je ta-le red: od 1. do pol 2. štev. 1 do 120, od pol 2. do 2. št. 121 do 240, od 2. do pol 3. št. 241 do 360, od pol 3. do 3. št. 361 do 480, od 3. do pol 4. št. 481 do 600, od pol 4. do 4. št. 601 do 720, od 4. do pol 5. 721 do 840, od pol 5. do 5. št. 841 do 960, od 5. do pol 6. št. 961 do 1080, od pol 6. do 7. 1081 do 1200.

a Meso na zelene izkaznice B št. 1201 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1201 do konca dobe meso po nižjih cenah v sredo dne 22. t. m. popoldne na Poljanski cesti štev. 15. Določeni je ta-le red: od 1. do pol 2. od 1201 do 1320, od pol 2. do 2. št. 1321 do 1440, od 2. do pol 3. 1441 do 1560, od pol 3. do 3. od 1561 do 1680, od 3. do pol 4. od 1681 do 1800, od pol 4. do 4. od 1801 do 1920, od 4. do pol 5. št. 1921 do 2040, od pol 5. do 5. od 2041 do 2160, od 5. do pol 6. št. 2161 do 2280, od pol 6. do 6. od 2281 do konca.

a Izkaznice za ubožno akcijo. Mestna aprovizacija naznanja, da se tekot tega tedna do vstevši sobote ne izdajajo duplikati, ne izstavljajo nove izkaznice in se tudi nobene izkaznice ne prepíše. Golju-fije, ki so se vršile ves čas pri vsem razdeljevanju živil in mesa, so primorale mestno aprovizacijo, da je sklenila ustavititi začasno nadaljno izdajanje izkaznic.

a Sladkor in kavina primes na rumene izkaznice D. Stranke z rumenimi izkaznicami D. prejmejo sladkor in kavino primes v sredo, dne 22. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti, in sicer od 2. do 3. ure popoldni štev. 1 do 200, od 3. do 4. ure

štev. 201 do 400, od 4. do 5. ure štev. 401 do konca. Stranke dobe za vsako osebo po pol litra kristalnega sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane skupaj 1 K 50 vin. Prinesite s seboj drobiž in dovolj velike lonce za sladkor.

a Sladkor in kavina primes za III. in IV. uradniško skupino. Stranke z izkaznicami III. in IV. uradniške skupine prejmejo sladkor in kavino primes v sredo dne 22. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti, in sicer: III. uradniška skupina od 8. do 9. ure, IV. uradniška skupina od 9. do 10. ure. Stranke dobe za vsako osebo po pol litra kristalnega sladkorja in četrt kilograma kavine primesi, kar stane skupaj 1 K 50 vin. Prinesite s seboj drobiž in dovolj velike lonce za sladkor.

Izgubljeno in najdeno.

Zgubil se je Wertheim-ključ od školje ulice mimo hiralnice do škofijske cerkve. Odda naj se v upravi »Slovenca«.

Izgubila se je včeraj zvečer ženska ura. Pobral jo je pri Ljudskem domu neki mlad vojak. Ker je dotični vojak znan, se prosi, naj jo prinese na policijski urad, drugače se bo naznanilo.

Izgubil se je v soboto na trgu zlat poročni prstan s črkama »M. H.«. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi: Trnovski pristan 28.

Izgubila se je danes večja vsota denarja in vplačilna pola od davčnega urada do kavarne »Evropa«. Pošten najditelj naj je odda proti nagradi: Novi Vomat 58, Antonu Mravljak.

Na Šmarji gori, med vrhom in studencem ob vznožju, po romarski poti, je bil izgubljen na Binkoštni ponedeljek popoldne temnosiv deški suknjič. Pošteni najditelj naj ga blagovoli izročiti proti nagradi v Ljubljani, Šellenburgova ulica 5, II, pri dr. Žirovniku.

Zgubila se je v soboto desna glacerokovica. Odda naj se proti nagradi v našem uredništvu.

Dobro ohranjene

gumijevе plašče in cevi

za kolesa (biciklje), predvojno blago, kupi Katoliška tiskarna v Ljubljani. 1652

Izgubljeno.

V ponedeljek, 12. maja 1918, ob 7. uri zvečer se je izgubil na južnem kolodvoru notes, v katerem je bilo 150 K denarja, lovška in ribja karta na ime Matevž Jez. Pošteni najditelj naj odda upravi »Slovenca«. 1716

Brez posebnega obvestila.

Najgloblje žalosti potrj naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanem pretrženo vest, da mi je moja iskrenoljubljena soproga, gospa

Franja Oman roj. Lavrič

trgovka

soboto, dne 18. t. m., ob 12. uri opoldne po dolgi, mukopolni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se je vršil v ponedeljek, dne 20. majnika 1918, ob 4. popoldne iz hiše žalosti Radečkova cesta št. 2 na pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

Blago pokojnico priporočam v molitev in blag spomin.

Obenem se zahvaljujem za mnoge dokaze iskrenega sočutja, ki so mi dosli povodom bridke izgube ter vsem, ki so nepozabno rajno spremlili k večnemu počitku. 1703

V Ljubljani, dne 21. majnika 1918.

Zalujoči soprog **Valentin Oman.**

Zahvala.

Za premožne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega srčnoljubljenega nečaka in bratrance, gospoda

Anton Verovška

izrekamo tem potom našo najprizrenejšo zahvalo.

Osobito pa se zahvaljujem ravnateljstvu filijalke Ljubljana Češke industrijske banke, darovateljem krasnega cvetja ter vsem, ki so spremili nepozabnega pokojnika k njegovemu prezgodnjemu grobu. 1704

Zalujoči ostali.

Izdaja konzorcij »Slovenca«

Št. 5874.

Razpis.

V c. kr. terozijanski akademiji na Dunaju je oddati s šolskim letom 1918/19

Jakoba pl. Schellenburga ustanovno mesto.

Do tega ustanovnega mesta imajo pravico sinovi kranjskega plemstva, ki so dopolnili osmo leto, a ne prestopili dvajsetega, in ki so dovršili vsaj drugi razred ljudske šole z dobrim uspehom.

Starši oziroma zakoniti zastopniki užiivalca te ustanove morajo za preizdatke (opravo) plačevati na leto 600 oziroma v pravniskem oddelku 800 K pavšala, dalje se 200 K izrednega droginjskega prispevka za vsak tečaj, dokler bode trajala draginja, in sicer so plačila opravljati v četrtletnih obrokih pri blaginici akademije. Razen tega je ob vstopu plačati naprej za prvo uniformiranje ta čas na 820 K določeni nabavni znesek in ima uživalec ustanove prinesiti seboj predpisano množino perila in obnove. 1713

Prošnje, opremljene s krstnim listom, izkazom o cepljenju koz, zdravniškim izpričevalom javnega zdravstvenega organa o popolnoma čvrstem zdravju, potem z dokazilom o plemstvu, ako ni plemstvo obče znano, in šolskimi izpričevali je vložiti najkasneje do 10. junija t. l. pri kranjskem deželnem odboru.

Hranjski deželni odbor

v Ljubljani, dne 18. maja 1918.

Prodaj 1715

trgovsko hišo in žganjarno, gospodarska poslopja, skladišča

v mestu Metlika, 15 minut do železniške postaje, na glavnem trgu; trgovina svetovnoznana, renomirana, z nekaj orali zemlje, dva velika sadna vrta, štiri vinogradi, zrele hote, hrasti, smreke, akacije, kostanje; polovico kupnine lahko vknjiženo ostanje; prodaja se radi starosti. Natančno pove lastnik F. Skušek.

Oddasta se nov 1717

plašč in cev za kolo

proti živlom. Aviauto Ges. Dunaj, I. Biberstr. 9.

Gozdno posestvo

event. posamni deli listnatega gozda, bukve, hrasti, kostanje, vse za posekanje, v južnem delu Avstrije, se prodaja Brektnim reflektantom. Vprašanje z navedbo kapitala pod »Holzgeschäft In. 6232« na Gregrovo anončno pisarno, Praha, Henrikova ulica 19. 1709

Dobro ohranjen, lahek

otroški voziček

poraben tudi za ležati, se kupi. Dopisi na upravnistvo tega lista pod »Ljubljana«. 1706

Išče se

gospodična, izveščana v trgovski stroki, sposobna za 1708

prodajalka v trgovini jestoin

Vešča mora biti vseh treh deželnih jezikov. Dobi stanovanje, hrano in plačo po dogovoru. Ponudbe na: Josip Kufin, Gorica, Gosposka ulica št. 11.

Pridna, poštna

služkinja

ki ima veselje do dela in ki bi pri selitvi v Gorico bila pripravljena z družino se isče

Plača poštna. Begunka imajo prednost. Korsič, Spodnja Šiška, Celovška cesta 90. 1707

Proda se

1 siv lod. suknjič, 1 rujav šport. suknjič,

zelen telovnik in modne hlače.

Vse skoraj novo. Velikost srednjega gospoda. — Poizve se pri upravi »Slovenca« pod št. 1693.

Razglas.

Lou

krajevne občine Sv. Ana nad Tržičem se bodo dne 1. junija 1918 ob 10. uri popoldne v občinski pisarni v Tržiču potom javne dražbe v zakup dal za dobo od 1. julija 1918 do 30. junija 1923.

Zakupni in dražbeni pogoji se zamorejo v pogledati pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami. 1705

Bukova drva

Več tisoč kubičnih metrov bukovih drv se zamena za živila ali kaj drugega oziroma se tudi prodaja. Kdor se hoče za zimo preskrbeti s kurjavo, naj se zgleda pri

J. PLANKARJU v LJUBLJANI,

Dolenjska cesta št. 5 od 4. do 7. ure zvečer.

KUHARICA

srednje starosti, z večletnimi spričevali, želi službe s 15. junijem pri č. g. duhovniku ali pri samostojnem gospodu. Vešča je popolnoma samostojne kuhe in gospodinjstva. Naslov pri upravi »Slovenca« pod »služba 1720«.

Šivalna stroja

„Cylinder“ in „Linksarm“

že rabljena, kupi Jože Kolman, čevljar na Bledu.

Kupujem 1721

hišo ali stavbni prostor

z vrtom na voglih tako, da se najmanj štiri ulice prednja križajo v bližini kolodvora ali pa v bližini tramvajskih postaj. Prodajalci naj naznanijo takoj svoje hiše oziroma prostore v Gorici in zadnje cene istih, podpisane: Peter Krebelj, Gorica, Kapucinska ulica 1.

Hiše z gostilniško ali krčmarsko obrtnižo oziroma koncesijo imajo prednost.

Odgovorni urednik: Josip Gostinčar, državni in deželni poslanec v Ljubljani.

Otroška banja

iz kositarja in poletni otroški voziček

naprodaj ali v zameno za živež. Naslov pri upravnistvu »Slovenca« pod št. 1718.

Žlahtni grah

dozori v šestih tednih. Kilogram stane 19 K in se dobi v trgovini s semeni Sever & Komp., preje Peter Lasnik, Ljubljana. 1714

Okolu 25.000

sojstnih sadik

dalje večja množina kraljskega goja

se odda. Več se izve v Ljubljani, Martinova cesta, gostilna Banko. 1701

Razna živila

dam za manufakturno blago in za mlade pujske. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1686.

EKONOM

vojaščin prost, išče službe kot oskrbnik ali kaj podobnega. Ima več strokovnih šol in večletno prakso. — Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod »Oskrbnik 1680«.

Večja množina

sadnega hisa

je naprodaj. — Kje, pove iz prijaznosti uprava »Slovenca« pod št. 1697.

1688

Sprejme se dobro izurjen

mizarški pomočnik

proti plačilu, s hrano, event. tudi stanovanjem. Invalid ni izključen.

Andrej Krežar, mizar, št. Vid nad Ljubljano.

Sprejme se takoj

čevljarški pomočnik

zmožen vseh čevljarških izdelkov. Hrana in stanovanje v hiši. — Plača po dogovoru. — Maks Pečnik, čevljarški mojster in posestnik, Srednje Gameljne nad Ljubljano. 1700

Mizarški pomočnik

za izdelavo pohištva se takoj sprejme. Stanovanje, hrana oskrbljeno. M. Gogala, mizar na Bledu.

Izurjena

blagajničarka

se sprejme pri

SCHNEIDER & VEROVŠEK, LJUBLJANA.

stanovanje

za stranko brez otrok z 2 ali 3 sobami v sredini mesta. Kot nagrada se dobi v jeseni nekaj živeža. Ponudbe pod »TRGOVEC 1606« na upravnistvo »SLOVENCA«.

Kupim 1685

brinjevo olje

Sporočite množino in ceno na Fr. Cvek, Kamnik.

Boljša kuharica ali gospodinja

sprejme službo pri č. g. župniku. Gre tudi v Istro ali na Gorisko. Naslov pri upravi lista pod številko 1650.

Nadomestilo mila

za pranje perila, izborna penec in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoj z 10 kg K 23.—.

Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 250 kos. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14.—, Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18.—, Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 vel. kosov K 18.—, Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste.

Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu št. 39, Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.

Voznik

se dobi ter stalne vožnje

se sprejmejo pri 1651

tvornici cementnih izdelkov.

Jos. Ciblar

Ljubljana, Dunajska cesta 67.

Vse vojaške predmete!

Za preprodajalce

priporočam po znanih mizkih canah svojo zalogo

zvezd vseh vrst port portrejev med obvez redov sabelj bajonetov mečev kupel pasov cepce

rokavice ovojnih gamaš usnjenih gamaš vojaškega sukna sgol sukna gumbov vseh vrst in pritlikl izgotovlj. uniform dežnih plaščev kožuhatih vroč kožuhov vseh vrst

čepce znakov rož za čepce ovratnikov vseh toaletnih in galanterijskih predmetov glavnih krtič mla zobne paste

brilantno pudra instrumentov za nohte parfumov ogledal brivskih aparatov potnih necessairejev ročnih kovečkov velikih in malih

Splošni zavod za uniformiranje

RUDOLF BODENMULLER

Ljubljana, Stari trg 8.

3133

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.